

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ APLINKOS APSAUGOS DEPARTAMENTĄ PRIE APLINKOS MINISTERIJOS

2019 m. liepos 30 d. Nr. 4D-2019/1-878
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius 2019 m. liepos 9 d. gavo X (toliau vadinama - Pareiškėjas) skundą dėl Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos (toliau vadinama ir – Departamentas) pareigūnų galimai biurokратиškų veiksmų ir (ar) neveikimo, kai Pareiškėjui nebuvo tinkamai įteiktas nutarimas administracinio nusižengimo byloje.

2. Pareiškėjo skunde, be kita ko, nurodyta:

2.1. „Į elektroninį paštą <...> 2019-06-28 iš elektroninio pašto asta.peleckiene@aad.am.lt gavau Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos Teisės departamento Klaipėdos administracinių bylų nagrinėjimo skyriaus vedėjo Redos Turskienės pasirašytą 2019-06-28 lydraštį Nr. (3.3)-AD5-11634.“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta)

2.2. „Lydraštyje nurodyta, kad pridėdama nutarimo kopija, 3 lapai, tačiau šis nutarimas nepridėtas. Dėl šios priežasties negaliu žinoti kuo esu kaltinamas ir apskūsti nutarimo administracinio nusižengimo byloje.“

2.3. Kreipiausi elektroniniu paštu 2 kartus, kad atsiųstų ne tik lydraštį, bet ir nutarimą. Gavau atsakymus, kad pakartotinai siunčiamas nutarimas, tačiau vietoje nutarimo ir vėl pridėtas 2019-06-28 lydraštis Nr. (3.3)-AD5-11634.“

2.4. „Iš šių veiksmų suprantu, kad [...] tyčia sąmoningai kliudo gauti nutarimą administracinio nusižengimo byloje, kad jo negalėčiau apskūsti teismine tvarka. Tokiu būdu yra pažeidžiama mano konstitucinė teisė į teisminį pažeistų teisių gynimą. [...]“

2.5. „Nagrinėjamu atveju asmeniui, kurio atžvilgiu priimtas nutarimas administracinio nusižengimo byloje, privalu jį įteikti (ANK 620 str.). Pareigūnai sąmoningai nevykdo šios pareigos išsiųsdami tik lydraštį prie kurio nutarimas nepridėtas.“

3. Pareiškėjas skunde Seimo kontrolieriaus prašo:

„1. Pripažinti biurokratizmu veiksmus, kuriais kliudoma gauti nutarimą administracinio nusižengimo byloje.

2. Pripažinti piktnaudžiavimu tarnyba veiksmus, kuriais siekiama asmenį nubausti už akių kerštauojant dėl parašyto skundo Europos Komisijai dėl aplinkos užteršimo asbesto atliekomis ir nesutvarkytų lauko išviečių prie jūros.“

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Iš Pareiškėjo kartu su skundu pateiktų dokumentų nustatyta:

4.1. Departamento Klaipėdos valdybos Kretingos aplinkos apsaugos inspekcija 2019 m. birželio 13 d. Pareiškėjui tiek paštu [adresu <...>], tiek elektroniniu paštu <...> išsiuntė 2019 m. birželio 12 d. surašyto administracinio nusižengimo protokolą Nr. <...>;

4.2. Pareiškėjas 2019 m. birželio 28 d. el. paštu klaipedos.valdyba@aad.am.lt kreipėsi į Departamento Klaipėdos valdybos Kretingos aplinkos apsaugos inspekciją, prašydamas pateikti jam nutarimą administracinio nusižengimo byloje, kurio pagrindu jam buvo paskirta bauda;

4.3. Pareiškėjas 2019 m. liepos 5 d. pakartotinai kreipėsi į Klaipėdos valdybos Kretingos aplinkos apsaugos inspekciją, prašydamas nedelsiant atsiųsti jo atžvilgiu priimtą nutarimą administracinio nusižengimo byloje;

4.4. atsakant į Pareiškėjo 2019 m. liepos 5 d. kreipimąsi, Departamento Klaipėdos valdybos Kretingos aplinkos apsaugos inspekcijos viršininkas R. Kašėta el. paštu Pareiškėją informavo, jog „[...] Nutarimą Jūsų atžvilgiu priėmė Administracinių bylų nagrinėjimo skyrius, kurio darbuotoja paaiškino, kad Nutarimas buvo išsiųstas lydraščiu, užregistruotu 2019-06-28 Nr. (3.3)-AD5-11634. [...]“

5. Seimo kontrolierių įstaigai darbo tvarka 2019 m. liepos 12 d. kreipusis į Departamento Klaipėdos valdybą ir paprašius paaiškinti dėl Pareiškėjo skunde Seimo kontrolieriui nurodytų aplinkybių, Seimo kontrolierių įstaigoje 2019 m. liepos 23 d. buvo gautas Departamento 2019 m. liepos 23 d. raštas Nr. (3)-AD5-13248, kuriame nurodoma:

„[...] 2019-06-27 Departamento Teisės departamento Klaipėdos administracinių bylų nagrinėjimo skyriaus (toliau - Klaipėdos ABNS) vyriausioji specialistė Asta Peleckienė administracinio nusižengimo byloje <...> priėmė nutarimą Nr. <...>, kuriuo X buvo paskirta administracinė nuobauda - 300 eurų bauda už pažeidimą, numatytą Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso (toliau - ANK) 317 str. 2 d.

Šio nutarimo kopija 2019-06-28 ryte buvo išsiųsta X elektroniniu paštu <...>, o gavus X pranešimą, kad jis nemato priedų, tą pačią dieną laiškas buvo išsiųstas pakartotinai. 2019-07-01 ryte X elektroniniu paštu informavo A. Peleckienę, kad atsiųstas tik lydraštis, tačiau A. Peleckienė nuo 2019-07-01 jau buvo išėjusi kasmetinių atostogų ir neturėjo galimybės susipažinti su X elektroniniu laišku.

Atkreipiame dėmesį, kad X nedalyvavo nei nagrinėjant administracinio nusižengimo bylą, nei surašant administracinio nusižengimo protokolą (nors buvo informuotas apie nustatytą pažeidimą ir ne kartą kviečiamas atvykti administracinio nusižengimo protokolui surašyti), nei priimant administracinio nusižengimo nutarimą ir šioje administracinio nusižengimo byloje nebuvo pateikęs prašymo dėl procesinių dokumentų gavimo elektroninių ryšių priemonėmis, kaip tai numatyta ANK 573 straipsnio 4 dalyje.

Klaipėdos ABNS vyriausioji specialistė A. Peleckienė savo iniciatyva, tikėdamasi operatyvesnio procesinių dokumentų pateikimo, išsiuntė priimtą nutarimą X elektroniniu paštu, tačiau neįsitikino, ar prisegti visi siunčiami priedai. Šiuo atveju buvo išsiųsta tik kopija lydraščio, kuriame nurodoma, kad siunčiama nutarimo kopija, tačiau nutarimo kopija nebuvo prisegta, tikėtina tinkamai nesuveikus naudojamai kompiuterinei įrangai.

Nepaisant įvykusio nesusipratimo dėl procesinių dokumentų siuntimo elektroniniu paštu, administracinio nusižengimo byloje <...> priimtas nutarimas, vadovaujantis ANK 620 straipsnio 1 dalimi, X buvo išsiųstas 2019-07-02 registruotu paštu į X deklaruotą gyvenamąją vietą adresu <...>. Pagal Lietuvos pašto korespondencijos siuntimo elektroninės ataskaitos išrašą matyti, kad 2019-07-05 siuntos įteikti X nepavyko ir iki šiol jis laiško iš Palangos pašto skyriaus nėra atsiėmęs, tačiau 2019-07-17 Plungės apylinkės teismui Palangos rūmams per Aplinkos apsaugos departamentą prie Aplinkos ministerijos pateikė skundą dėl 2019-06-27 nutarimo Nr. <...>, priimto administracinio nusižengimo byloje <...>. [...]“

6. Kartu su Departamento 2019 m. liepos 23 d. raštu Nr. (3)-AD5-13248 Seimo kontrolieriui pateikti šie dokumentai:

6.1. nutarimas administracinio nusižengimo byloje <...> (kopija), iš kurio matyti, jog minėtasis nutarimas surašytas 2019 m. birželio 27 d. 10 val. 20 min.;

6.2. Departamento Teisės departamento Klaipėdos administracinių bylų nagrinėjimo skyriaus vyriausiosios specialistės A. Peleckienės 2019 m. birželio 28 d. Pareiškėjui siųsti el. laišakai (išrašas), kuriuose nurodoma, jog Pareiškėjui siunčiama nutarimo administracinio nusižengimo byloje kopija;

6.3. Departamento Klaipėdos administracinių bylų nagrinėjimo ir teisės poskyrio AB „Lietuvos paštas“ 2019 m. liepos 2 d. perduotų registruotų siuntų sąrašas (kopija), iš kurios nustatyta, jog Pareiškėjui 2019 m. liepos 2 d. adresu <...>, buvo išsiųsta registruota siunta;

6.4. AB „Lietuvos paštas“ korespondencijos siuntimo elektroninė ataskaita (išrašas), iš kurios matyti, kad Pareiškėjui Departamento Klaipėdos administracinių bylų nagrinėjimo ir teisės poskyrio Pareiškėjui siųstą siuntą buvo bandyta Pareiškėjui pristatyti 2019 m. liepos 5 d., tačiau jos įteikti nepavykus, Pareiškėjui buvo paliktas pranešimas apie galimybę ją atsiimti atvykstant į AB „Lietuvos paštas“ Palangos pašto skyrių.

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

7. Lietuvos Respublikos įstatymai

7.1. Seimo kontrolierių įstatymo:

„2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. Biurokratizmas – tokia pareigūno veika, kai vietoj reikalų sprendimo iš esmės laikomasi nereikalingų ar išgalvotų formalumų, nepagrįstai atsisakoma spręsti pareigūno kompetencijai priklausančius klausimus, vilkinama priimti sprendimus ar atlikti savo pareigas bei kitaip blogai ar netinkamai valdoma (atsisakoma informuoti asmenį apie jo teises, sąmoningai pateikiamas klaidinantis ar netinkamas patarimas ir t. t.). Biurokratizmu taip pat laikomas toks pareigūnų darbas, kai nevykdomi arba blogai vykdomi įstatymai ar kiti teisės aktai. [...]

3 straipsnis. Seimo kontrolierių veiklos tikslai

Seimo kontrolierių veiklos tikslai:

1) ginti žmogaus teisę į gerą viešąjį administravimą, užtikrinantį žmogaus teises ir laisves, prižiūrėti, ar valdžios įstaigos vykdo pareigą tinkamai tarnauti žmonėms; [...]

7.2. Administracinių nusižengimų kodekso:

„573 straipsnis. Šaukimų ir kitų procesinių dokumentų įteikimas administracinio nusižengimo teisenoje dalyvaujantiems asmenims

1. Šaukimai ir kiti procesiniai dokumentai administracinio nusižengimo teisenoje dalyvaujantiems asmenims siunčiami registruotu laišku arba elektroniniu paštu. Registruotas laiškas siunčiamas į asmens oficialiai deklaruotą gyvenamąją vietą arba kitą žinomą asmens gyvenamąją vietą, arba jo darbovietę, arba mokymo įstaigą, arba Užimtumo tarnybą prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos [...], jeigu asmuo yra registruotas bedarbiu, išskyrus atvejus, kai šaukimai įteikiami administracinio nusižengimo teisenoje dalyvaujantiems asmenims atvykus į instituciją, kurios pareigūnas atliko administracinio nusižengimo tyrimą, arba į teismą. [...] Procesinio dokumento įteikimo diena laikoma jo įteikimo adresatui, kuriam nors iš kartu su juo gyvenančių pilnamečių šeimos narių ar darbovietėje, mokymo įstaigoje arba Užimtumo tarnyboje už korespondencijos priėmimą atsakingam asmeniui diena. [...] **Šaukimai ir kiti procesiniai dokumentai administracinio nusižengimo teisenoje dalyvaujantiems asmenims gali būti siunčiami elektroniniu paštu tik tais atvejais, kai asmenys elektroninio pašto adresą nurodė valstybės informacinėse sistemose ar registruose, kurie naudojami elektroniniu būdu teikiamoms paslaugoms gauti ar prievolėms įvykdyti.**

[...]

620 straipsnis. Nutarimo kopijos (nuorašo) įteikimas

1. Nutarimo administracinio nusižengimo byloje kopija (nuorašas) **per tris darbo dienas nuo nutarimo priėmimo dienos registruotu paštu išsiunčiamas ar išduodamas asmeniui**, dėl kurio nutarimas priimtas, nukentėjusiajam, o šio kodekso 615 straipsnio 2 dalyje nurodytais atvejais – ir institucijai, kurios pareigūnas atliko administracinio nusižengimo tyrimą. [...]“

8. Teismų praktika:

Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012-03-01 nutartyje (administracinė byla Nr. A⁵⁰²-1605/2012), be kita ko, nurodyta:

„[...] Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnyje nurodyta, kad viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi įstatymo viršenybės, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, efektyvumo, subsidiarumo ir kitais šioje įstatymo normoje išvardytais principais. Tai reiškia, jog kiekviena viešojo administravimo institucija yra saistoma bendrųjų, be kita ko, konstitucinių teisės principų (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės, draudimo diskriminuoti, asmenų lygybės prieš įstatymą, proporcingumo ir kt.) bei **gero administravimo, atsakingo valdymo principų** (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, skaidrumo ir kt.).“

Tyrimo išvados

9. Įvertinęs Pareiškėjo skundo tyrimo metu surinktą informaciją, o taip pat teisinį reglamentavimą, pacituotą pažymos 7-8 punktuose, susijusius su Departamento pareigūnų veiksmais įteikiant Pareiškėjui nutarimą administracinio nusižengimo byloje, Seimo kontrolierius daro šias išvadas:

9.1. tyrimo metu pasitvirtino skunde nurodyta faktinė aplinkybė, jog Pareiškėjas dėl Departamento Teisės departamento Klaipėdos administracinių bylų nagrinėjimo skyriaus 2019 m. birželio 27 d. administracinio nusižengimo byloje <...> priimto nutarimo Nr. <...> gavimo į Departamento Klaipėdos valdybą elektroniniu paštu kreipėsi 2 kartus (pažymos 4.2 ir 4.3 punktai), kai Departamento Teisės departamento Klaipėdos administracinių bylų nagrinėjimo skyriaus vyr. specialistė A. Peleckienė 2019 m. birželio 28 d. išsiuntė Pareiškėjui el. laišką su informacija apie siunčiamą nutarimo kopiją (pažymos 6.2 punktas). Kaip nustatyta iš Departamento pateiktų paaiškinimų Seimo kontrolieriui bei kartu su jais pateiktų dokumentų, Departamento atstovai neneigia įvykus žmoniškojo faktoriaus įtakotai klaidai, kai Pareiškėjui jo el. pašto adresu buvo išsiųstas tik lydraštis, kuriame informuojama apie priimtą nutarimą administracinio nusižengimo byloje, o ne pateikiamas pats nutarimas (pažymos 5 punktas);

9.2. kadangi nutarimas administracinio nusižengimo byloje <...> buvo surašytas 2019 m. birželio 27 d. (pažymos 6.1 punktas), jis turėjo būti išsiųstas Pareiškėjui per tris dienas nuo nutarimo priėmimo dienos, kaip tai numatyta Administracinių nusižengimų kodekso 620 straipsnio 1 dalyje (pažymos 7.2 punktas). Tyrimo metu nustatyta, kad Departamento Klaipėdos administracinių bylų nagrinėjimo ir teisės poskyris, nepažeisdamas Administracinių nusižengimų kodekso 620 straipsnio 1 dalyje įtvirtinto termino, nutarimą administracinio nusižengimo byloje <...> Pareiškėjui registruotu paštu išsiuntė 2019 m. liepos 2 d. (pažymos 6.3 punktas);

9.3. Administracinių nusižengimų kodekso 573 straipsnio 1 dalyje numatyta, jog šaukimai ir kiti procesiniai dokumentai administracinio nusižengimo teisenoje dalyvaujantiems asmenims gali būti siunčiami elektroniniu paštu tik tais atvejais, kai asmenys elektroninio pašto adresą nurodė valstybės informacinėse sistemose ar registruose, kurie naudojami elektroniniu būdu teikiamoms paslaugoms gauti ar prievolėms įvykdyti (pažymos 7.2 punktas). Iš to seka, kad Pareiškėjui nutarimas administracinio nusižengimo byloje <...> neturėjo būti privalomai siunčiamas elektroninio ryšio priemonėmis, o Departamento Teisės departamento Klaipėdos administracinių bylų nagrinėjimo skyriaus tarnautojos veiksmai, kai Pareiškėjui nutarimo kopiją norėta nusiųsti ir el. paštu, buvo nulemti siekio užtikrinti operatyvesnį procesinių dokumentų įteikimą. Pažymėtina, kad tyrimo metu surinkta medžiaga patvirtina, jog nutarimo administracinio nusižengimo byloje <...> kopijos išsiuntimas Pareiškėjui el. paštu nebuvo vienintelė forma, kuria minėtąjį nutarimą

Pareiškėjui ketinta įteikti (pažymos 6.3 punktas) ir tai nesąlygojo Pareiškėjo teisės gauti jo atžvilgiu priimtą nutarimą pažeidimo atvejo (pažymos 5 ir 6.4 punktas), todėl tokie Departamento pareigūnų veiksmai nelaikytini buvę netinkamais;

9.4. nors šiuo konkrečiu Pareiškėjo atveju nėra pagrindo konstatuoti Departamento Klaipėdos valdybos tarnautojų veiksmus buvus biurokратиškais, kaip juos apibrėžia Seimo kontrolierių įstatymo nuostatos (pažymos 7.1 punktas), tačiau Seimo kontrolierius nori atkreipti dėmesį į tai, jog Pareiškėjo skundžiamos institucijos tarnautojai savo veikloje privalo vadovautis gero administravimo ir atsakingo valdymo principais (pažymos 8 punktas), o tai įpareigoja Departamento, kaip viešojo administravimo subjekto, vadovybę užtikrinti minėtųjų principų tinkamą įgyvendinimą. Tuo pagrindu akcentuotina, jog ir tais atvejais, kai siekiama atlikti veiksmus, kurie nėra teisės aktų pagrindu privalomi, tačiau yra naudingi proceso operatyvumo užtikrinimui, privalu išvengti techninių klaidų, kurios gali sąlygoti tam tikrus pareiškėjų lūkesčius ar jiems sukelti abejones. Todėl Seimo kontrolieriaus pabrėžia, kad panašių atvejų, kai nutarimo administracinio nusižengimo byloje kopija taip ir nebuvo išsiųsta elektroninėmis ryšio priemonėmis, ateityje privalu išvengti.

10. Remiantis aukščiau išdėstytu, Seimo kontrolierius konstatuoja, kad Pareiškėjo skunde nurodytu atveju Departamento tarnautojų veiksmai nelaikytini biurokратиškais, o Pareiškėjo skundas atmestinas.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

11. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia:

X skundą dėl Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos pareigūnų galimai biurokратиškų veiksmų ir (ar) neveikimo, kai Pareiškėjui nebuvo tinkamai įteiktas nutarimas administracinio nusižengimo byloje, atmesti.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

12. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 17 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius **Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos direktoriui Vaidui Laukiui** rekomenduoja:

12.1. aptarti šioje pažymoje nustatytas aplinkybes su atsakingais Aplinkos apsaugos departamento prie Aplinkos ministerijos Klaipėdos valdybos tarnautojais ir atkreipti dėmesį į pareigą tinkamai įgyvendinti gero administravimo principą;

12.2. imtis veiksmų užtikrinant, kad ateityje Aplinkos apsaugos departamente prie Aplinkos ministerijos panašūs atvejai nepasikartotų.

Primename, kad Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, jog informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas